

WayScience

3rd International Scientific
and Practical Internet Conference

«Integration of Education, Science and Business
in Modern Environment: Winter Debates»

ISBN 978-617-95218-3-6

WayScience

3rd International Scientific
and Practical Internet Conference

«Integration of Education, Science and Business
in Modern Environment: Winter Debates»

ISBN 978-617-95218-3-6

Editorial board of International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»
(ISSN 2664-4819 (Online))

The editorial board of the Journal is not responsible for the content of the papers and may not share the author's opinion.

**Integration of Education, Science and Business in Modern Environment:
Winter Debates: Proceedings of the 3rd International Scientific and Practical
Internet Conference, February 3-4, 2022. FOP Marenichenko V.V., Dnipro,
Ukraine, 463 p.**

ISBN 978-617-95218-3-6

3rd International Scientific and Practical Internet Conference "Integration of Education, Science and Business in Modern Environment: Winter Debates" devoted to the search for the latest ideas for the development of state at the international, national and regional levels.

Topics cover all sections of the International Electronic Scientific and Practical Journal "WayScience", namely:

- public administration sciences;
- philosophical sciences;
- economic sciences;
- historical sciences;
- legal sciences;
- agricultural sciences;
- geographic sciences;
- pedagogical sciences;
- psychological sciences;
- sociological sciences;
- political sciences;
- philological sciences;
- technical sciences;
- medical sciences;
- chemical sciences;
- biological sciences;
- physical and mathematical sciences;
- other professional sciences.

Dnipro, Ukraine – 2022

ПРОЗОВА МІНІАТЮРА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ЖАНРОЛОГІЇ

**Дзись Тарас
Дзись Галина
Катериняк Анатолій**

Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка

У сучасному літературному процесі чітко окреслюється тенденція до пошуку нових аспектів у вже традиційних формах. Зокрема особливої уваги заслуговує жанр малих форм з його великими потенційними можливостями, властивою йому гнучкістю та пристосованістю до складних ідейних та творчих завдань. Сьогодні представники різних національних літератур дедалі частіше вдаються до жанру прозової мініатюри, пропонуючи увазі квапливих читачів калейдоскоп етюдів, миттєвих спогадів-фотознімків про дитинство, про сім'ю, про прикмети повсякденності, інші дрібні радощі життя, що наповнюють ці тексти особливим філософським сенсом. Першорядне місце у розвитку цього жанру займає письменство Великобританії та інших англослов'янських країн. Дедалі більше естетика лаконічності проникає і у франкомовну літературу. Жанр мікропрози не залишив байдужими і українських митців. Отож цілком закономірно можна говорити про те, що прозова мініатюра сьогодні активно функціонує, більше того – переживає своє друге народження.

У літературних студіях ХХ ст. уже існують деякі напрацювання у сфері теорії жанру малих форм. В українському літературознавстві важливим фундаментом для вивчення жанру прозової мініатюри є дисертація О. Гінди, яка досліджувала становлення та функціонування жанру прозової мініатюри у східнослов'янських літературах. У своїй роботі дослідниця систематизувала поодинокі розвідки українських учених В. Фащенко, І. Денисюка, Т. Заморій. «Окрім типологічних рис мініатюри, вчені аналізували її національну специфіку, хоча в їхніх монографіях не ставилася мета системного аналізу саме мініатюри, оскільки останню вони розглядали як різновид оповідання. Поза тим, саме у працях В. Фащенко та І. Денисюка зроблені цінні і важливі спостереження щодо специфіки малого епосу, окреслені перспективні шляхи розвитку малої прози і мініатюри зокрема. Вагомим і цінним внеском у теорію жанру була спроба І. Денисюка дати жанрове визначення мініатюри як максимально лаконічної прозової форми, змістовно наповненої, в якій синтезовані ліричне й епічне начала і яка є наскрізь філософічною. Вчений диференціював жанрові підвиди мініатюри, давши їм точні дефініції: шкіц, арабеска, силует, психограма, фотографія з життя, образок тощо» [2, с. 114].

Усі ці теоретичні здобутки потребують узагальнення та систематизації з позиції функціонування та подальшого розвитку прозової мініатюри у європейській літературі. Широкий текстовий матеріал, що охоплює період другої половини ХХ ст. – початку ХХІ ст. вимагає створення інтегральної теоретичної бази.

Отож, жанрова проблематика прозової мініатюри значно розширилася і ускладнилася. І тому для створення концептуальної теоретичної основи цього жанру необхідно проаналізувати дослідження прозової мініатюри вітчизняних та світових вчених; виявити закономірності розвитку та становлення сучасної прозової мініатюри у різних національних літературах; обґрунтувати поняття жанру прозової мініатюри та пов'язані з ним теоретичні аспекти (жанрові різновиди, жанрові модифікації, їх жанротвірні фактори, зміщення жанрових меж, феномен жанрового синтезу).

У різних національних літературах упродовж століть жанр прозової мініатюри не припиняв свого розвитку: у різні епохи він відроджувався, оновлювався, розгалужувався, поєднуючи константність (стійкість), повторюваність (репродуктивність) та новаторські здобутки, як його головні жанрові атрибути. У сучасній світовій літературі, а зокрема другої

половини ХХ – початку ХХІ століття активізувався жанр короткої прози. З'явилися нові митці, підвищився їх соціальний статус, їхній життєвий досвід часто використовується як матеріал художнього аналізу. Промовистим прикладом такого типу прози є оповідання сучасного французького письменника Філіпа Делерма – невеликі тексти, в яких насправді нічого «не відбувається», точні моменти, але мінливі, короткі, якийсь погляд, якість світло, якісь запахи, якісь відчуття, тремтливі штрихи, мозаїка психологічних деталей, котрі разом створюють цілісну картину. На думку критиків, успіх Делерма полягає в тому, що він зумів перетворити в літературу маленькі життєві дріб'язки, трансформувати у слова ті емоції, котрі відомі кожній людині. Денниками називає свої мініатюри український письменник Петро Сорока і окреслює їх як жанр, який народився із потреби сповіді. Його твори щирі, відверті, тяжіють радше до правди, ніж до вигадки.

В ХІХ ст. художні переваги дуже короткого оповідання почали використовувати багато авторів. Виникла техніка передачі сугестивних глибин змісту. Починаючи від Едгара По, Гоголя, Мопассана коротке оповідання еволюціонувало до творів Франца Кафки, Ернеста Гемінгвея, Кетрін Енн Портер, Фленнері О Коннор і Дональда Бартелема. Відтак легкість контролю, концентрація ефекту, елегантність форми та гнучкість її можливостей дають змогу дуже короткому оповіданню бути самостійним жанром із власною естетикою. В 60-х рр. ХХ ст. такі автори як Рассел Едсон і Енріке Андерсон Імберт почали складати оповідання розміром в декілька рядків, задаючи собі запитання: «Наскільки можна вкоротити коротке оповідання, щоби при цьому воно залишалось оповіданням?» [12, с. 8].

У 2001 р. в Іспанії вийшов збірник коротких оповідань уже відомих авторів і початківців на тему життя в еміграції та багатокультурності сучасної Європи, серед яких мініатюри Бенжаміна Прадо, Давіда Торреса, Хав'єра Пуебли та багатьох інших.

Роблячи екскурс у зарубіжні літератури, І. Денисюк вказує на розмитість та невідповідність у системі жанрової теорії східнослов'янських, європейських та східних літератур [3, с. 28-37]. Так, «деякі жанри малої прози піддаються частковим модифікаціям, більшою мірою в залежності від особливостей національної генетичної системи» [3, с. 28]. Згідно англо-американської теорії початку ХХ ст. *short short story* є своєрідною мікроновелою, тоді як вчені кінця ХХ ст. називають її різновидом оповідання. Це пояснюється тим, що літературознавчий термін «*tale*» (оповідь) інколи сплутують з терміном «*short story*» (коротке оповідання), що приблизно співвідноситься зі східнослов'янським та німецьким визначенням «новели». Але ніхто з літературознавців не має жодних сумнівів, що така прозова мініатюра є самостійним жанром. Українські дослідники розглядали жанр прозової мініатюри як різновид оповідання, тоді як російські теоретики відштовхувалися від поезій у прозі.

У різних національних літературах існують розбіжності у дефініціях прозової мініатюри другої половини ХХ початку – ХХІ ст., адже вичерпного визначення цього жанру в окреслений період немає навіть у межах однієї окремої літератури. Приміром, в українській літературі термін «мініатюра» довгий час вживався як синонім до слова «етюд», «поезія у прозі», «новела», «коротке оповідання». Л. Левицький дав таке теоретичне визначення жанру прозової мініатюри: це твір «невеликий за обсягом, але композиційно і змістовно завершений, який містить у собі думку або образ широкого узагальнення» [7, с. 844]. Натомість О. Гінда стверджує, що «цю дефініцію не можна вважати вичерпною і точною, оскільки поза авторською увагою залишилися важливі ознаки жанру» [2, с. 111]. Дослідниця зауважує, що «прозова мініатюра, з огляду на її невеликий обсяг (від кількох рядків тексту до кількох сторінок), передбачає насамперед максимальну концентрацію життєвого матеріалу і морально-філософську наповненість змісту» [2, с. 113].

Важливим при дослідженні жанру прозової мініатюри постає питання вивчення її різновидів та жанрових модифікацій, а також їх жанротвірних чинників. У своїх наукових розвідках І. Денисюк намагався диференціювати жанрові підвиди мініатюри, розмежовуючи шкіц, арабеску, фотографію з життя, образок тощо, конкретизувавши їх жанровотвірні

чинники серед яких: а) розміри, б) близькість характеру зображення із жанрами суміжних мистецтв, в) форма викладу матеріалу, г) тематика, д) психологізм оповіді.

У сучасному літературознавстві часто вживається термін «жанрова модифікація». Як стверджує Н.Копистянська, «поняття «різновид» і «модифікація» близькі за значенням, але не синонімічні» [5, с. 18]. Так модифікація може відбуватися в межах і жанру, і жанрового різновиду, а може бути і окремою генологічною категорією. Жанрові модифікації пов'язані з накладанням на відносно сталі жанрові форми нового жанрового змісту. Однак, варто також не забувати і про феномен жанрового синтезу, який часто спостерігається у сучасній літературі. «Лексикон загального та порівняльного літературознавства» подає таке визначення жанрового синтезу: «поняття, що відбиває загальну тенденцію жанрів до взаємотяжіння, яка реалізується в художньому творі як структурна єдність ознак різних жанрів, як поліжанризм» [7, с. 203]. Із певним наближенням можна розрізнити внутрішньо-родовий та міжродовий жанровий синтез, а також схрещення власне літературних та позалітературних жанрів. Прозова мініатюра максимально пристосована до синтезу епічного і ліричного начал.

Отже, жанр сучасної прозової мініатюри, будучи предметом зацікавлення письменників та літературознавців з різних національних літератур, відкриває нові перспективи у сучасній світовій жанрології.

Список літератури:

1. Аверинцев С. Большие судьбы малого жанра // Вопросы литературы. – 1984. – № 4. – С.153–179.
2. Гінда О.М. Прозова мініатюра в контексті східнослов'янської літературознавчої жанрології (60-80-ті роки ХХст.) // Проблеми слов'янознавства. – 1999. – Вип. 50. – С. 111–117.
3. Денисюк І.О. Розвиток української малої прози ХІХ – поч. ХХ ст. – Львів: Науково-видавниче товариство «Академічний Експрес», 1999. – 280 с.
4. Зіедонис І. Епіфанії / Пер. з лат. В.Силави. – Рига: Латвійська академічна бібліотека, 2005. – 143 с.
5. Копистянська Н.Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: Монографія. – Львів: ПАІС, 2005. – 368 с.
6. Кочубей Ю.М., Циганкова Е.Г. Орієнтальне мистецтво в Україні в 20–30-х рр. ХХст. В.М. Зуммер (1885–1970). – К: ВД «Стилос», 2005. – 316 с.
7. Левицкий Л.А. Миниатюра // Краткая литературная энциклопедия. – М., 1967. – Т.4. – С. 844
8. Лексикон загального та порівняльного літературознавства /А.Волков, О.Бойченко та ін. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 636 с.
9. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т. Гром'як, Ю.І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ «Академія», 1997. – 752 с.
10. Персидская классика поры расцвета. – М.: НФ «Пушкинская библиотека», 2005. – 843 с.
11. Тихолаз Н. Жанр та жанрова модифікація в лабіринті гносеологічних парадоксів // Українське літературознавство. Збірник наукових праць. – Вип. 67. – Львів: Видавничий дім Львівського національного університету ім. І.Франка, 2006. – С. 169 – 184.
12. MicroFiction: An Anthology of Really Short Stories Edited by Jerome Stern. – New York – London: W.W.Norton & Company, 1996. – 133 p.

МАТЕМАТИЧЕСКОМ ОБРАЗОВАНИИ

205

Гинзбург А.А., Хазеев Е.В. ОБЗОР РЕЗУЛЬТАТОВ ОСНОВНЫХ ЭТАПОВ ИССЛЕДОВАНИЙ ГИДРОСИСТЕМ С АДАПТАЦИЕЙ К НАГРУЗКЕ

214

Глуган В.С. ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ З МОТИВІВ НЕНАВИСТІ

218

Глуздовська В.В. НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: МЕТОДИКИ ТА МЕТОДИ НА ПРАКТИЦІ

220

Головенько Ю.О., Кобак С.Я. ВПЛИВ РЕТАРДАНТІВ НА ТРИВАЛІСТЬ ВЕГЕТАЦІЙНОГО ПЕРІОДУ ТА УРОЖАЙНІСТЬ НАСІННЯ СОЇ

223

Голуб Л. АКТУАЛЬНІСТЬ КВЕРЦЕТИНУ ДЛЯ ПРОФІЛАКТИКИ УСКЛАДНЕНЬ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19 ЯК ХАРЧОВОЇ ДОБАВКИ ТА ЛІКАРСЬКОГО ПРЕПАРАТУ

225

Гринців М.В. РОЗВИТОК МОВИ У ДІТЕЙ З ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ЧЕРЕЗ АРТ-ТЕРАПІЮ

228

Гурбанова Ф.Х. КЫЗЫ ВОЗДЕЙСТВИЕ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТНОГО СРЕДСТВА НА ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ

231

Гусейнов Ш.А., Гасымова Т.А. СОВРЕМЕННЫЙ ПОДХОД К ОБРАЗОВАНИЮ ДЕТЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ

234

Густелев О.О., Осипов В.О. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БЕЗПЕКИ РУХУ НА ДІЛЯНКАХ ВУЛИЧНО-ДОРОЖНЬОЇ МЕРЕЖІ

236

Гуцуляк Л.І. ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

239

Данішура Л.В. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СФЕРИ ПРАЦЕВЛАТУВАННЯ НА ЗАКОНОДАВЧОМУ РІВНІ

243

Дзись Т., Дзись Г., Катериняк А. ПРОЗОВА МІНІАТЮРА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ ЖАНРОЛОГІЇ

245

Ессам Е., Кричковська Л.В. ВИБІР ВУГЛЕЦЬВМІЩУЮЧИХ НАНОСОРБЕНТІВ ДЛЯ ВИЛУЧЕННЯ З ВОДИ МЕТАЛІВ ТА НАФТОПРОДУКТІВ

248

Жамалиева А.К., Тажибаева Ж.Е., Шаймерденова Г.О. ОРГАНИЗАЦИЯ И МЕТОДИКА ПРОВЕДЕНИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ПО ЛАТИНСКОМУ ЯЗЫКУ

251

Заїка О.О. ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКІВ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

254

Исаева Ш.Г. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ФЛОРЫ В ОКРЕСТНОСТЯХ ГРЯЗЕВЫХ ВУЛКАНОВ ТОРАГАЙ И ГЫЗМЕЙДАН (АЗЕРБАЙДЖАН)

256

Карпов В.Ю. САМОСМАЗЫВАЮЩИЕСЯ ПОДШИПНИКИ ИЗ ГАЗАРОВ

258

Кацев С.Ш., Кухарчук В.В., Мадьяров В.Г. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ НЕСТАНДАРТНОГО АНАЛІЗУ В ЕЛЕКТРОТЕХНІЦІ: КОЛА ПОСТІЙНОГО СТРУМУ З ІДЕАЛЬНИМИ ІНДУКТИВНОСТЯМИ

261

Каянович С.С. К ПОСТРОЕНИЮ РАЗНОСТНОГО МЕТОДА ДЛЯ СТЕРЖНЕВОГО ТЕЧЕНИЯ

264

Квасніцька Л.С., Войтова Г.П. ПРОДУКТИВНІСТЬ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА ЗАСТОСУВАННЯ БІОПРЕПАРАТІВ НА РІЗНИХ ФОНАХ УДОБРЕННЯ

268

Квасніцька Л.С., Войтова Г.П. ВПЛИВ СІВОЗМІННОГО ФАКТОРА ТА БІОДЕСТРУКТОРА НА ЕФЕКТИВНОСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВОЛОГИ РОСЛИНАМИ СОНЯШНИКУ

270

Кецкало В.В., Тернавський А.Г., Поліщук Т.В. ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА СОРТІВ І ГІБРИДІВ БУРЯКУ СТОЛОВОГО *BETA VULGARIS L.* ЗАКОРДОННОЇ СЕЛЕКЦІЇ ТА ЕКОНОМІЧНО ОБҐРУНТОВАНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЇХ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

272